

Svenskt jordbruk: en del orsaker, konsekvenser och policy implikationer av misslyckande inom entreprenörskap.

Erik Hunter, Institutionen för arbetsvetenskap, ekonomi och miljöpsykologi

Jordbrukssektorn genomgår ett utdraget tillstånd av strukturell förändring och rationalisering där gårdar minskar i antal och blir större. Detta följer en långsiktig nedgång i antalet jordbruksföretag över hela världen där miljontals gårdar som inte är konkurrenskraftiga har försvunnit. Som ett svar förespråkar många entreprenörskap (inklusive relaterade aktiviteter som innovation och värdeskapande) som en väg till ökad konkurrenskraft och överlevnad inom jordbruket.

Entreprenörskap spelar en viktig roll i ekonomisk utveckling, sysselsättning och innovation. Det kan dock vara riskabelt, särskilt för små och nya organisationer. Många slutar med ekonomiska misslyckanden och de inblandade personerna kan också uppleva social-psykologiska problem som stigma, depression, förlust av identitet och sociala nätverk och i extrema fall självmord.

Misslyckande blir problematiskt när de tillhörande ekonomiska, sociala eller psykologiska kostnaderna skapar en miljö som avskräcker svenska bönder från att bedriva entreprenörskap och andra från att återgå in i entreprenörprocessen (efter misslyckande). Tidigare forskning tyder på att dessa kostnader är högre och att toleransen är lägre mot misslyckande i Sverige jämfört med andra länder.

Med tanke på den viktiga roll som entreprenörskap har för att främja en konkurrenskraftig jordbrukssektor, det värde Sverige lägger på livsmedelssäkerhet och en levande landsbygd, har samhället ett intresse av att minimera och minska kostnaderna för misslyckande genom intervention. Ett system där risker för misslyckande minskas och individer hjälper till med att lära av misslyckande kan påstås främja återhämtning och återinträde samt skickligare företagare.

Överraskande nog har Sverige använt miljarder kronor under det senaste decenniet på innovation, nystart av företag och utbildning på landsbygden, men mycket lite på ”efter misslyckande” ingripande. Till viss del beror detta på att en diskussion om misslyckande är tabu, det är inte tillräckligt utforskat och orsakerna och konsekvenserna inte tillräckligt införstådda. Erkännandet av problemet är därför lågt liksom förmågan att utforma bevisbaserade (policy) interventioner. Följaktligen är det viktigt att förstå orsaker, konsekvenser och åtgärder som vi kan vidtas för att främja återhämtning och återinträde för att främja entreprenörskap och konkurrenskraft inom svenskt jordbruk.

I den här Docent-föreläsningen presenterar jag preliminära resultat från ett treårigt projekt som är finansierat av familjen Kamprads stiftelse. Jag diskuterar några av orsakerna bakom företagsfel i svenskt jordbruk och följer upp detta genom att presentera bevis på hur individer påverkas, vad de lär sig av sina misslyckanden och varför vissa men inte andra återhämtar sig och återgår in i entreprenörprocessen. Baserat på detta erbjuder jag policy konsekvenser för att främja entreprenörskap och förslag till fortsatt forskning om misslyckande.